

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen in het Britse Rijk staan in willekeurige volgorde:

- 1 Hoogopgeleide Indiërs richtten het Indian National Congress op om meer inspraak te krijgen in het Britse beleid in India.
- 2 In Amerika kwamen kolonisten in verzet nadat de Engelse koning de anglicaanse kerk daar tot staatskerk maakte.
- 3 Kort na het neerslaan van een slavenopstand op Jamaica schafte het Britse parlement de slavernij af in de koloniën.
- 4 Na de Eerste Wereldoorlog maakte de Britse regering zich zorgen dat de Indiase onafhankelijkheidsbeweging sterker werd omdat Indiase soldaten voor Groot-Brittannië hadden gevochten.
- 5 Na het neerslaan van een opstand van ontevreden Indiase soldaten, kwam Brits-Indië onder direct gezag van de Britse regering.
- 6 Uit onvrede over het Britse beleid vormden Amerikaanse kolonisten een federale staat.

- 2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 1.

Een conclusie:

De Europese overzeese expansie draagt bij aan het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance.

- 3p 2 Geef aan:
- welk motief voor de overzeese expansie je kunt afleiden uit de voorwerpen die uit Amerika zijn meegenomen, en
  - op welke wijze de expansie bijdraagt aan het veranderende mens- en wereldbeeld, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

In 1594 gaf generaal Willem Lodewijk van Nassau-Dillenburg aan de opperbevelhebber van het leger van de Republiek het advies om 'de contramars' in te voeren. Dit was een methode waardoor soldaten sneller klaarstonden voor de aanval. Willem Lodewijk had over de contramars gelezen in het boek *Tactische theorie* van de Griekse schrijver Aelianus uit de tweede eeuw.

- 4p 3 Geef een politiek-militaire **en** een culturele verklaring voor het advies van Willem Lodewijk om de contramars in te voeren, waarbij je telkens het kenmerkende aspect uit de zestiende eeuw noemt dat hierbij past. *Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.*

Gebruik bron 2.

De Champlain publiceert het boek *Reizen* kort na zijn benoeming als vicegouverneur van de Franse kolonie in Amerika.

- 2p 4 Toon aan, telkens met een verwijzing naar de prent, dat De Champlain:
- zijn benoeming als vicegouverneur rechtvaardigt, en
  - de waarschuwing geeft dat de Franse belangen in Amerika gevaar lopen.

Twee gegevens over Rachel Ruysch (1664-1750):

- 1 Rachel bestudeerde inheemse bloemen om ze na te tekenen en op te nemen in een verzameling.
- 2 Rachel werd beroemd in de Republiek vanwege haar geschilderde bloemstillevens, die populair waren bij Amsterdamse regenten.

- 2p 5 Noem bij elk gegeven een ander kenmerkend aspect uit de zeventiende eeuw dat hierbij past.

Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.

Gebruik bron 3.

Twee conclusies:

- 1 Het verbod op dit huwelijk past bij de samenleving tijdens het ancien régime.
- 2 Anne Marie Louise van Orléans wil met deze beschrijving van de gebeurtenis haar status aan het hof benadrukken.

- 4p 6 Leg beide conclusies uit met telkens een verschillende verwijzing naar de bron.

Een gegeven:

In 1763 bepaalde de Britse koning George III dat trouwe officieren en soldaten uit zijn leger in nieuw veroverd gebied in Noord-Amerika grond kregen. De voorwaarde was dat ze deze grond in gebruik moesten nemen als landbouwgrond.

- 2p 7 Geef met telkens een andere verwijzing naar het gegeven aan welk politiek **en** welk economisch doel George III wilde bereiken.

Gebruik bron 4.

Twee beweringen:

- 1 Abigail Adams gebruikt in haar oproep een argument waarmee de Amerikaanse opstandelingen hun strijd rechtvaardigen.
- 2 Abigail Adams gaat bij haar oproep om vrouwenrechten **niet** uit van het verlichte ideaal van natuurlijke rechten.

- 3p 8 Ondersteun de beweringen door:
- aan te geven welk argument van de Amerikaanse opstandelingen Abigail Adams gebruikt, en
  - uit te leggen dat Abigail Adams in haar oproep **niet** uitgaat van natuurlijke rechten.

Gebruik bron 5.

De voordelen van het *Grand Trunk Canal* die Pennant beschrijft maken de verdere industrialisering van Groot-Brittannië mogelijk.

- 2p 9 Geef aan voor twee voordelen die Pennant beschrijft, op welke wijze die de verdere industrialisering van Groot-Brittannië mogelijk maken.

Gebruik bron 6.

Tipoe laat het kunstwerk in zijn paleis in India tentoonstellen. Nadat Britse soldaten het paleis hebben veroverd, wordt het kunstwerk naar Groot-Brittannië gebracht en tentoongesteld in het museum van de East India Company in Londen.

Tipoe **en** de East India Company willen elk met het tentoonstellen van het kunstwerk een boodschap overbrengen over het Britse imperialisme.

- 4p 10 Leg voor beide apart uit welke boodschap dat is.

Moderne tijd

Gebruik bron 7.

In 1803 vindt in Groot-Brittannië een debat plaats over het afschaffen van de slavenhandel. Lady Nugent reageert op dit debat.

- 2p 11 Leg uit dat het eenzijdige beeld dat Lady Nugent weergeeft van de slavernij in Jamaica past bij haar positie.

Gebruik bron 7 opnieuw.

Stel: je doet onderzoek naar het superioriteitsgevoel onder Britse kolonisten.

- 2p 12 Leg uit welke redenering van Lady Nugent je kunt gebruiken voor je onderzoek.

In 1828 publiceerde een Britse krant *De herinneringen van Robert Blincoe: een zevenjarige weesjongen die vanuit het werkhuis in Londen naar een spinnerij werd gestuurd, waar hij alle ellende van het leven daar heeft moeten doorstaan.*

Dit verhaal, dat was gebaseerd op ware gebeurtenissen, werd later opnieuw uitgegeven. Daarmee wilden uitgevers de aanneming van een wet door het Britse parlement bevorderen.

- 3p 13 Noem deze wet uit 1833 **en** leg uit op welke wijze de heruitgave van het levensverhaal van Blincoe de aanneming van juist deze wet kon bevorderen.